

BÖLÜM 9

COVID-19 SALGINI SÜRECİNDE KADINA YÖNELİK ŞİDDET: KISA BİR LİTERATÜR TARAMASI

Ceren AVCIL¹

GİRİŞ

2020 yılı başlarında kendini gösteren salgın, tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Alışlagelen yaşam ve çalışma şekilleri her ülkenin kendine has özellikleri çerçevesinde yeniden şekillenmiştir. Salgın döneminde yaşam alanlarının daha çok ev içi ile belirlenmesi kadının ev içindeki durumunu yeniden sorgulanır hale getirmiştir. Şiddetin evrensel boyutu pandemi süreci ile birlikte görünür olmaktan uzaklaşmış, hane içi şiddet; fiziksel, cinsel, ekonomik yönleri ile şiddetin mekânsallığını değiştirmiştir. Kadınların geleneksel olarak üstlendikleri ev içi işler pandemi ile birlikte katlanarak artmış, ev, çocuk ve yaşlı bakımı vb. işler kadınların sorumluluklarını artırmakla birlikte ev içi emeklerini daha da görünmez kılmıştır. Ayrıca, pandemi ile birlikte iş imkânlarını kaybeden kadınlar büyük ölçüde gelirden yoksun kalmış ve bu durum ekonomik şiddeti de körükleyen bir unsur haline gelmiştir.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği üzerinden yeniden üretilen şiddet, pandemi süreciyle birlikte yaşanan ekonomik kriz ile birlikte şiddetin kamusal alanda meydana gelme biçimini değiştirmiştir. Bu süreçte işsiz kalan erkeklerin evde daha fazla vakit geçirmeleri ile birlikte şiddet vakalarında artış olduğu gözlemlenmiş, kadınların ekonomik destek ile birlikte şiddet ile mücadele etme arayışlarına girdikleri görülmüştür. İstatistikler, kadınlara nazaran daha fazla erkeğin COVID-19'dan öldüğünü gösteriyor gibi görünse de, diğer bakımlardan Covid-19 salgını kadınları orantısız bir şekilde etkilemektedir. Araştırmalar, kadınların genellikle orantısız bir şekilde düşük ücretli ve güvencesiz kayıt dışı istihdam edildiğini göstermektedir. Sokağa çıkma önlemleri, bu kadınların çalışmalarına devam etmelerini ve hayatlarını kazanmalarını ciddi şekilde sınırlandırmaktadır. Aile içinde yaşanan şiddete maruz kalan kadınların ekonomik bağımsızlık sağlayamamaları,

1 Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık AD., cavcil@agri.edu.tr

Küresel etkileri dünya ölçeğinde görülen Covid-19 salgını, etkisini azaltmış olmakla birlikte yol açtığı sorunlar ve tahribatların etkisinin uzun yıllara yayılacağı öngörülmektedir. Kadına yönelik şiddetin kökenleri tarih başlangıcına kadar götürüle de uygulanma biçimi ve nedenleri çok da değişmemektedir. Özellikle toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti haklı kılan uygulama ve düşünce biçimi, kadınların nesilden nesile şiddet deneyimlerini adeta kurumsal hale getirmiştir. Pandemi sürecinde temel slogan hale gelen “Hayat Eve Sığar” uygulaması ile izolasyon başlamıştır, ancak evlerin özellikle kadınlar için güvenli olmadığı, fiziksel ve psikolojik şiddetin bu dönemlerde yükseldiği görülmektedir. Dahası, kadınların koruyucu ve önleyici sağlık hizmetlerine, istihdam imkânlarına erişimleri de zorlaşmıştır.

Pandemi ile birlikte ülkelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesine bakılmaksızın kadına yönelik şiddet konusunda alınan önlemler ile yapılan kurumsal düzenlemelerin yetersiz kaldığı görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Adıbelli, D., Sümen, A. and Teskereci, G. (2021). Domestic violence against women during the Covid-19 pandemic: Turkey sample. *Health Care for Women International*, 42 (3), 335-350, DOI: 10.1080/07399332.2021.1885408.
- Ararat, M., Bayazıt, M., Başbay, P. ve Alkan, S. (2021) Salgın sürecinde çalışma hayatı ve ev içi şiddet. Sabancı University. ID:10.5900/SU_SOM_WP.2021.41335.
- Arendt, H. (2018). *Şiddet üzerine*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Sosyo Politik Saha Araştırması Merkezi (2020). *Covid-19 karantinasından kadının etkilenimi ile kadın ve çocuğa yönelik şiddete ilişkin Türkiye araştırma raporu*. <https://sahamerkezi.org/covid-19-karantinasından-kadının-etkilenimi-ile-kadın-ve-cocuga-yonelik-siddete-iliskin-turkiye-arastirma-raporu/>.
- Dalaman, Z. B.(2020). *Türkiye ve Tunus'ta feminist alternatif medya ve kadın hareketi*. İstanbul: Mi- lenyum Yayınları.
- Dedeoğlu, S. (2000). Toplumsal cinsiyet rolleri açısından Türkiye’de aile ve kadın emeği. *Toplum ve Bilim*. (86), 139-170.
- Fawole, O. I. (2008). Economic violence to women and girls: Is it receiving the necessary attention?, *Trauma, Violence, & Abuse*, Vol. 9, (3), July 2008 167-177, DOI: 10.1177/1524838008319255, pp.167-177.
- Fidan, A. (2020). *Diyarbakır’da pandemi ve kadın: Toplumsal cinsiyet çerçevesinde zorluklar, eğilimler, olanaklar*. Diyarbakır: Diyarbakır Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü.
- ILO (2021). *Çalışma yaşamında şiddet ve taciz*, https://www.industrialunion.org/sites/default/files/uploads/images/C190/TOOLKIT/facilitator_guide_tr_final.pdf.
- Jang, B. (2020). *Gender based violence during the covid-19 pandemic and economic, social and cultural rights*, <http://opiniojuris.org/2020/04/23/gender-based-violence-during-the-covid-19-pandemic-and-economic-social-and-cultural-rights/>.
- Kadınlara yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasına dair bildirge. <https://acikders.ankara.edu.tr>.
- Kaşıkırık, A., Dokuzcan, H. ve Toprak, M. (2022). Pandemi gölgesinde kadına karşı şiddet izleme raporu. Küresel Eşitlik ve Kapsayıcılık Ağı Derneği.
- LeanIn.Org & SurveyMonkey (2020). *The coronavirus is a financial crisis for women*. <https://leanin.org/article/the-coronavirus-is-a-financial-crisis-for-women>.
- Memiş, E. (2015). “Şiddet ve ekonomi”, içinde *Şiddetin cinsiyetli yüzleri* (Der. Betül Yazar), ss. 175-

Geçmişten Günümüze Salgın ve Yansımaları Multidisipliner Bir Yaklaşım

191, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Mor Çatı (2022). *Kadına yönelik şiddet*. <https://morcati.org.tr/siddet-bicimleri/>.

OECD (2020). *Gender Equality*. <https://www.oecd.org/gender/ending-violence-against-women-2020.htm>.

Resmî Gazete (2012). Ailenin korunması ve kadına karşı şiddetin önlenmesine dair kanun. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320.htm>

STGM (2022). *Pandemi gölgesinde kadına karşı şiddet izleme raporu*. <https://www.stgm.org.tr/e-kutuphane/pandemi-golgesinde-kadina-karsi-siddet-izleme-raporu>.

Polat, O. (2017). Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 22 (1), 15-34. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruhad/issue/27591/290653>.

Sancar, S. (2009). Türkiye’de feminizmin siyasal bilimlere etkisi, *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, No:40, ss. 119-132

Şener, G. & Abınık, N. (2021). Türkiye’de dijital şiddet araştırması.

https://turkiye.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/digital_violence_report.pdf.

Şenol Cantek, F. (2015). “Toplumsal cinsiyet ve mekânsal şiddet”, içinde *Şiddetin cinsiyetli yüzleri* (Der. Betül Yazar), ss. 163-173, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Şiddet Nedir? (2022). , https://evicisiddet.adalet.gov.tr/SIDDET_NEDIR.html.

TÜİK (2021). *Toplumsal cinsiyet istatistikleri*.

STGM (2021). *Türkiye’de dijital şiddet araştırması*. <https://www.stgm.org.tr/e-kutuphane/turkiye-de-dijital-siddet-arastirmasi>.

UN Women (2022). *Government Responses to Covid-19: Lessons on gender equality for a world in turmoil*. <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2022-06/Government-responses-to-COVID-19-Lessons-on-gender-equality-for-a-world-in-turmoil-Executive-summary-en.pdf>.

UNHCR (2022). *Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet nedir?*. <https://help.unhcr.org/turkey/tr>.

UNHCR (2022). *Cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet*. <https://help.unhcr.org/turkey/tr/social-economic-and-civil-matters/sexual-and-gender-based-violence/>.

WHO (2021). *Violence against women*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>.

Yüksel Kaptanoğlu, İ. (2019). Kadınlara yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliği haritalama ve izleme çalışması geniş özet. Ankara: CEİD Yayınları.